

**Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого**

Кафедра адміністративного права

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
«АДМІНІСТРАТИВНА ЮРИСДИКЦІЯ В КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ  
ПРАВ ЛЮДИНИ»**

**Рівень вищої освіти** – другий (магістерський) рівень

**Ступінь вищої освіти** – магістр

**Галузь знань** – 08 «Право»

**Спеціальність** – 081 «Право»

**Статус навчальної дисципліни** – за вибором студента

**Рік набору** – 2021

Харків 2021

**Робоча програма навчальної дисципліни «Адміністративна юрисдикція в контексті забезпечення прав людини» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 24 с.**

Розробник:

Лученко Дмитро Валентинович,  
доктор юридичних наук, професор

Затверджено на засіданні кафедри адміністративного права  
(протокол № 11 від 2 червня 2021 р.)

***Завідувач кафедри*** - Гаращук Володимир Миколайович, доктор юридичних наук, професор

## Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	11
4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	14
5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання .....	16
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	18
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	18
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	19

### *1. Опис навчальної дисципліни*

Робоча програма навчальної дисципліни «Адміністративна юрисдикція в контексті захисту прав людини» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,0	Галузь знань – 08 «Право»	За вибором студента	За вибором студента
Кількість модулів – 3	Спеціальність – 081 «Право»	Рік підготовки: 2021	Рік підготовки: 2021
		семестр	семестр
Загальна кількість годин - 120		2	2
	Рівень освіти – другий (магістерський)	<b>Лекції</b> 20 год.	<b>Лекції</b> 6 год.
		<b>Практичні/семінарські заняття</b> 20 год.	<b>Практичні/семінарські заняття</b> 4 год.
		<b>Самостійна робота</b> 80 год.	<b>Самостійна робота</b> 110 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 - 4, самостійної роботи студента - 6 - 8.		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)

**Мета навчальної дисципліни** – формування системи наукових знань про судові та позасудові способи захисту прав людини в межах адміністративно-юрисдикційної діяльності відповідних суб'єктів, що здійснюють публічне адміністрування, вивчення підходів до розуміння змісту адміністративної юрисдикції, вироблення основних умінь і навичок застосування положень матеріального та процесуального законодавства, активізація аналітичної діяльності студентів, проведення науково-дослідницької роботи, а також практичних навичок діяльності правника.

**Завдання:**

- опанування в необхідному обсязі теоретичного матеріалу, який включає в себе поняття та зміст адміністративної юрисдикції;
- формування системи теоретичних знань про інструменти захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування;
- вироблення системного розуміння адміністративно-юрисдикційної діяльності суб'єктів публічного адміністрування та адміністративної юрисдикції судів;
- вміння проводити аналіз правомірності здійснення адміністративно-юрисдикційних проваджень та обрання належного виду судової юрисдикції у спорах із суб'єктами владних повноважень;
- розвиток навичок і умінь застосування матеріального та процесуального законодавства з урахуванням європейських стандартів і принципів діяльності з публічного адміністрування.

*Пререквізити:* адміністративне право, основи публічного адміністрування.

*Кореквізити:* контрольно-наглядова діяльність органів юстиції, теорія та практика адміністративного судочинства.

## **2. Очікувані результати навчання**

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН-1.	Демонструвати знання та розуміння змісту адміністративної юрисдикції.
РН-2.	Здійснювати критичний аналіз законодавства, що регулює адміністративно-юрисдикційні провадження та його процесуальне оформлення, та висловлювати ґрунтовні пропозиції щодо його вдосконалення.
РН-3.	Будувати логічні системи доказування в адміністративно-юрисдикційних провадженнях.
РН-4	Здійснювати порівняння інституту адміністративного оскарження в різних правових системах та вміти формулювати пропозиції, спрямовані на оптимізацію цього інституту, гармонізацію законодавства, що регулює порядок адміністративного оскарження, із європейським.
РН-5	Використовувати міжнародні стандарти захисту прав людини, які мають забезпечуватися в адміністративно-юрисдикційній діяльності суб'єктів публічного адміністрування та судів, у тому числі тих, які сформовані у прецедентній практиці Європейського суду з прав.

РН-6	Демонструвати розуміння механізмів дотримання та забезпечення прав приватних осіб в межах адміністративно-юрисдикційних проваджень.
РН-7	Демонструвати знання й розуміння адміністративної юрисдикції судів.
РН-8	Застосовувати знання про правила визначення підсудності публічно-правових спорів.
РН-9	Демонструвати вміння формулювати нові гіпотези та наукові проблеми розмежування адміністративної юрисдикції судів від інших видів судової юрисдикції, обирати належні напрями й відповідні методи для їх дослідження.
РН-10	Характеризувати інструменти захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування.
РН-11	Демонструвати знання порядку адміністративного оскарження як основного позасудового способу захисту прав приватних осіб.
РН-12	Розкривати особливості позасудових способів захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

***Загальних компетентностей:***

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК1.4. Здатність здійснювати медіацію в професійній діяльності.

ЗК1.6. Здатність до безпосередньої самоосвіти та самовдосконалення.

***Спеціальних компетентностей:***

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК2.Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК10.Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають

системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

СК1.3. Здатність розрізняти принципи інститутів публічного і приватного права в юридичній діяльності.

СК1.6. Здатність демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів (правотворчості, законодавчої техніки, техніки створення корпоративних актів, юридичних документів, систематизації юридичних актів, юридичного письма та юридичної термінології тощо).

### ***Програмних результатів навчання:***

ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

ПРН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

ПРН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

ПРН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

ПРН1.3. Аналізувати механізми публічно-правового і приватно-

правового регулювання в юридичній практиці.

ПРН1.6. Демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів в дискурсі правової епістемології та юридичної практики.

### **3. Зміст програми навчальної дисципліни**

Модуль 1. Адміністративна юрисдикція як правова категорія: сутність та зміст

*Підходи до розуміння адміністративної юрисдикції.* Теорії тлумачення адміністративного процесу як підстава для виокремлення підходів до розуміння адміністративної юрисдикції. Поняття адміністративної юрисдикції та її ознаки. Співвідношення понять адміністративна «юрисдикція» та «юстиція». Адміністративно-юрисдикційна діяльність суб'єктів публічного адміністрування. Сутність адміністративна юрисдикція за КАС України та її межі.

*Зміст адміністративної юрисдикції.* Загальна характеристика суб'єктного складу адміністративної юрисдикції та його сутнісний аналіз. Адміністративно-юрисдикційні органи, адміністративний суд. Предмет адміністративної юрисдикції. Публічно-правовий спір та публічно-правовий конфлікт

Модуль 2. Інструменти захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування

*Поняття та види інструментів захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування.* Поняття інструментів захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування, його співвідношення із способами захисту. Види інструментів захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування: судовий, позасудовий, досудовий. Розмежування досудового та судового способу



*Адміністративне оскарження як основний позасудовий спосіб захисту прав приватних осіб.* Загальна характеристика адміністративного оскарження, підстави оскарження. Загальні вимоги до скарги. Скаржник, його права та обов'язки. Проведення за скаргами громадян: стадії та процесуальне оформлення.

*Інші позасудові способи захисту прав приватних осіб.* Перегляд рішення суб'єктом публічного адміністрування, який його ухвалив, за ініціативою приватної особи. Захист прав особи за ініціативою самого суб'єкта публічного адміністрування. Відшкодування шкоди суб'єктом публічного адміністрування. Медіація як альтернативний спосіб вирішення публічно-правових спорів.

*Судовий спосіб захисту. Адміністративна юрисдикція судів.* Визначається поняття адміністративна юрисдикція судів. Надано характеристику предметній юрисдикції адміністративних судів, питанню розмежування такої юрисдикції. Огляд та аналіз інстанційної юрисдикції. Дослідження територіальної юрисдикція (підсудності), огляд справ виключної підсудності. Виокремлення проблемних питань розмежування адміністративної юрисдикції з іншими видами судової юрисдикції. Аналіз чинного законодавства з цього питання, рішень Верховного Суду, теоретичних напрацювань учених. Критерії розмежування судових юрисдикцій. Суб'єктний склад та предмет спору як критерії розмежування судових юрисдикцій. Зміст спірних правовідносин як критерій розмежування

Модуль 3. Особливості захисту прав приватних осіб в межах адміністративно-юрисдикційних проваджень

*Адміністративно-юрисдикційне провадження: загальна характеристика.* Поняття та ознаки адміністративно-юрисдикційного провадження. Підходи до виокремлення видів адміністративно-юрисдикційних проваджень. Види адміністративно-юрисдикційних проваджень, їх огляд. Структура адміністративно-юрисдикційного провадження: стадії, етапи та дії. Забезпечення прав та інтересів громадян під

час адміністративно-юрисдикційних проваджень, використання досвіду провідних демократичних країн світу у цьому питанні, практики ЄСПЛ.

*Дотримання та захист прав приватних осіб в провадженні у справах про адміністративні правопорушення.* Поняття та загальна характеристика провадження у справах про адміністративні правопорушення. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення: відкриття провадження у справі про адміністративні правопорушення, розгляду та вирішення справи про адміністративне правопорушення, оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення, виконання постанови у справі про адміністративні правопорушення. Гарантії забезпечення прав громадян та їх дотримання в межах провадження у справах про адміністративні правопорушення, зокрема в якому юрисдикційним органом є орган юстиції.

*Дотримання та захист прав приватних осіб в провадженні із застосування заходів адміністративного примусу.* Заходи адміністративного примусу, на основі положень чинних нормативно-правових актів, наукових здобутків вчених детально розглядаються види примусу в публічному адмініструванні та сфері юстиції зокрема. *Процесуальне оформлення заходів примусу.* Загальні правила та строки процесуального оформлення заходів примусу у сфері юстиції. Складання процесуальних документів при застосуванні заходів примусу у сфері юстиції. *Оскарження у сфері застосування примусу.* Принципи оскарження. Законодавчі основи процедури оскарження. Оскарження в адміністративному і судовому порядку. Порядок розгляду скарги (позову). Рішення, які приймаються за результатами розгляду скарги (позову). Відшкодування шкоди, заподіяної в результаті незаконного застосування заходів примусу.

*Дотримання та захист прав приватних осіб під час дисциплінарного провадження відносно публічних службовців.* Дисциплінарна відповідальність публічних службовців. Дисциплінарний проступок як підстава притягнення до дисциплінарної відповідальності. Види дисциплінарних проступків.

Особливості відповідальності військовослужбовців як публічних службовців.  
 Стадії дисциплінарного провадження. Службове розслідування.  
 Дисциплінарне стягнення: види та характеристика.

#### **4.Обсяг і структура навчальної дисципліни**

##### **4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквиуми тощо	Самостійна робота
		<b>Модуль №1. Адміністративна юрисдикція як правова категорія: сутність та зміст</b>				
		Тема 1. Підходи до розуміння адміністративної юрисдикції	15	2	2	11
		Тема 2. Зміст адміністративної юрисдикції.	15	2	2	11
		<i>Разом</i>	30	4	4	22
		<b>Модуль 2. Інструменти захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування</b>				
		Тема 1. Поняття та види інструментів захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування	15	2	2	11

		Тема 2. Адміністративне оскарження як основний позасудовий спосіб захисту прав приватних осіб	15	2	2	11
		Тема 3. Інші позасудові способи захисту прав приватних осіб	15	2	2	11
		Тема 4. Судовий спосіб захисту Адміністративна юрисдикції судів	15	2	2	11
		<i>Разом</i>	60	8	8	44
		<b>Модуль 3. Особливості захисту прав приватних осіб в межах адміністративно-юрисдикційних проваджень</b>				
		Тема 1. Адміністративно-юрисдикційне провадження: загальна характеристика	10	2	2	6
		Тема 2. Дотримання та захист прав приватних осіб в провадженні у справах про адміністративні правопорушення	6	2	2	2
		Тема 3. Дотримання та захист прав приватних осіб в провадженні із застосування заходів адміністративного примусу	8	2	2	4
		Тема 4. Дотримання та захист прав	6	2	2	2

		приватних осіб під час дисциплінарного провадження відносно публічних службовців				
		<i>Разом</i>	30	8	8	14
		<b>Усього годин / кредитів ECTS</b>	<b>120/4,0</b>	<b>20</b>	<b>20</b>	<b>80</b>

#### 4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквиуми тощо	Самостійна робота
		<b>Модуль №1. Адміністративна юрисдикція як правова категорія: сутність та зміст</b>				
		Тема 1. Підходи до розуміння адміністративної юрисдикції	15	2	2	11
		Тема 2. Зміст адміністративної юрисдикції.	20	-	-	20
		<i>Разом</i>	35	2	2	31
		<b>Модуль 2. Інструменти захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування</b>				
		Тема 1. Поняття та види інструментів захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування	15	2	2	11
		Тема 2. Адміністративне оскарження як основний	11	-	-	11

		позасудовий спосіб захисту прав приватних осіб				
		Тема 3. Інші позасудові способи захисту прав приватних осіб	11	-	-	11
		Тема 4. Судовий спосіб захисту Адміністративна юрисдикції судів	11	-	-	11
		<i>Разом</i>	48	-	-	44
		<b>Модуль 3. Особливості захисту прав приватних осіб в межах адміністративно-юрисдикційних проваджень</b>				
		Тема 1. Адміністративно-юрисдикційне провадження: загальна характеристика	13	2	-	11
		Тема 2. Дотримання та захист прав приватних осіб в провадженні у справах про адміністративні правопорушення	11	-	-	11
		Тема 3. Дотримання та захист прав приватних осіб в провадженні із застосування заходів адміністративного примусу	11	-	-	11
		Тема 4. Дотримання та захист прав приватних осіб під час дисциплінарного провадження	12	-	-	12

		відносно публічних службовців				
		<i>Разом</i>	47	2	-	45
		<b>Усього годин / кредитів ECTS</b>	<b>120/4,0</b>	<b>6</b>	<b>4</b>	<b>110</b>

### **5. *Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання***

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Адміністративна юрисдикція в контексті захисту прав людини» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

*Поточний контроль* знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, захист есе або реферату за ініціативи студента. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);
- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.
- впродовж семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік. Мінімальна кількість балів для отримання заліку – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль							Підсумкова оцінка знань (залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3		Самостійна робота студентів	
п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум		
max 10	max 10	max 20	max 10	max 20	max 10	max 20	max 100

### **6. Критерії оцінювання результатів навчання**

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 20	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження. Вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні і практичні висновки.
	15	Основні питання висвітлено поверхнево, висновки не мають самостійного характеру.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок, немає висновків, студент слабо володіє матеріалом роботи.



## **7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання**

### **Шкала підсумкового педагогічного контролю**

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
<b>A</b>	<b>Відмінно</b> – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
<b>B</b>	<b>Дуже добре</b> – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
<b>C</b>	<b>Добре</b> – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
<b>D</b>	<b>Задовільно</b> – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
<b>E</b>	<b>Достатньо</b> – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
<b>FX</b>	<b>Незадовільно</b> – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
<b>F</b>	<b>Незадовільно</b> – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34

## **8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни**

### Нормативно-правові акти

1. Митний кодекс України від 13.03. 2012 р. *Відом. Верх. Ради України*. 2012. № 44-45, № 46-47, № 48. Ст.552.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
3. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
4. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. *Відом. Верх. Ради України*. 1996. № 47. Ст.256.

5. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 р. *Відом. Верх. Ради України*. 2007. № 29. Ст. 389.

6. Класифікатор звернень громадян: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008р. №858 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/858-2008-п>

7. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіц. вісн. України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

8. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. *Відом. Верх. Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

9. Порядок тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках і стоянках: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 р. № 1102. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-2008-%D0%BF> (дата звернення: 12.09.2018).

10. Рішення Великої палати ЄСПЛ у справі «Макарацис проти Греції» від 20.12.2004 р. URL: [http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980\\_408](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_408)

## Література

### Основна література

1.Адміністративне право України: підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), І.М Балакарева, І.В. Бойко та ін.;за заг. ред. Ю. П. Битяка. Харків: Право, 2020. 392 с.

2. Адміністративне право: навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти /[Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, В.В. Зуй та ін.]. Вид.5-те, допов. та перероб. Харків: Право, 2020. 192 с.

3.Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2016. 312с.

4. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2020. 238с.

5. Белікова М.І. Адміністративне оскарження як гарантія прав громадян у сфері виконавчої влади : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Держ.вищ.навч.заклад «Запоріж.нац.ун-т». Запоріжжя, 2015. —22 с.

6. Лученко Д. В. Механізм оскарження в адміністративному праві: теоретичні й прикладні аспекти: монографія. Харків: Право, 2017. 440 с.

#### *Додаткова література*

1. Бевзенко В. Адміністративна юрисдикція: сутність, критерії та межі . *Юридичний вісник України*. 2019. N 31(2-8 серпня). С. 12-13.

2. Колпаков В. К. Юрисдикція адміністративних судів: монографія. Кн. 1. Х. : Харків юрид., 2011. 352 с.

3. Волвенко П. Компетенція виконавчої влади та юрисдикція адміністративних судів: концептуальні питання у площині принципу розподілу влади . *Юридичний журнал*. 2014. N 2/3. С. 68-73.

4. Катаєва Е. Л. Юрисдикція адміністративних судів України щодо вирішення адміністративних справ: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 - Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право . ДНДІ МВС України. - Київ : [б. в.], 2016. 21 с.

5. Хоменко А. В. Юрисдикція адміністративних судів у вирішенні земельних спорів . *Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасне, майбутнє : матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.) : у 2-х т. / Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Півден. регіон. центр Нац. акад. прав. наук України. - Одеса : Гельветика. Т. 2. С. 74-76.

6. Кириленко Є. Співвідношення заходів державного примусу, адміністративної та інших видів юридичної . *Вісн. прокуратури*. 2010. № 11. – С. 99-103.

7. Коломоець Т. О. Адміністративний примус у публічному праві України: теорія, досвід та практика реалізації: [моногр.] Запоріжжя: Поліграф, 2004. 404 с.
8. Коліушко І. Поняття адміністративного примусу потребує ґрунтового переосмислення. *Право України*. 2010. № 4. С. 307-313.
9. Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навчальний посібник. К.: Юрінком Інтер, 2008. 256 с.
10. Небрат О. О. Деякі аспекти застосування адміністративного примусу при здійсненні охорони громадського порядку. *Форум права*. 2009. № 3. – С. 465-470.
11. Русанова В. Б. Право на оскарження в суді постанови у справі про адміністративне правопорушення (сутність, гарантії та порядок реалізації): монографія. Х. : Право, 2016. 148 с.
12. Лученко Д. В. Контрольне провадженням: дис. ... канд. юрид. наук. - Х. : Б. в., 2003. 180 с.
13. Коломоець Т. О. Адміністративна юрисдикція в Україні: питання теорії та практики /; Запоріж. держ. ун-т. - Запоріжжя, 2000. - 38 с
14. Педько Ю. Адміністративна юстиція і адміністративна юрисдикція: деякі теоретичні та практичні питання співвідношення. *Право України*. 2001. № 10. С. 72-75.
15. Іванищук А. А. Особливості розгляду справ про адміністративні правопорушення в судах загальної юрисдикції : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 . *Класич. приват. ун-т*. Запоріжжя, 2011. 20 с.
16. Колпаков В. К. Адміністративна юрисдикція: сутність поняття. *Держава і право. Юрид. і політ. науки* : зб. наук. пр. 2003. Вип. 19. С. 255-258
17. Бучик А. Ю., Берлач Н. А. Визначення юрисдикції при вирішенні спорів, порушених органами Державної служби зайнятості України, щодо

відшкодування матеріальної шкоди . *Юрид. вісн. Повітр. і косм. право* : Наук. пр. Нац. авіац. ун-ту. 2015. № 1. С. 45-49.

18. Романяк М. М. Сутність адміністративної юрисдикції та процесуальних форм її реалізації: окремі питання визначення . *Держава та регіони. Сер. Право*. 2017. Вип. 1. С. 84-88.

19. Лученко Д. В. Інститут оскарження в адміністративному праві: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 - Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / ; наук. конс. Ю. П. Битяк ; офіц. опон.: Т. О. Коломощь, Б. А. Кормич, Р. С. Мельник ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : 2017. 40 с.

#### *Інтернет-ресурси*

Сайт Ради Європи - <http://www.coe.kiev.ua>

Проект ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції» - <http://www.justicereformukraine.eu/uk/>

Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Президента України - <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного Суду - [https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik\\_sprav/](https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/)

Офіційний веб-портал Конституційного Суду України - <https://ccu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua/>

#### СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри адміністративного права. URL: [http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com\\_k2&view=itemlist&task=category&id=605:administratyvna-protsedura&Itemid=151](http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=605:administratyvna-protsedura&Itemid=151)

